

Bladribbesnudebillen

- et stigende problem i kål

Bladribbesnudebiller har været et alvorligt skadedyr i kinakål i nogle år. Nu ses den også i andre kåltyper, især spidskål. En svensk undersøgelse viser, hvornår billen flyver, og hvordan den kan påvises

✍ Annemarie Bisgaard

📷 Anton Sandmark og Annemarie Bisgaard

Bladribbesnudebillen er de seneste par sæsoner blevet et tiltagende problem i danske kålmarker, især i spidskål men også i blomkål og broccoli. Ofte er der kun tale om lokale angreb, der kan være ret alvorlige i perioder fra sidst maj til sidst i juni. Det kan være vanskeligt at opdage de voksne biller, da de er godt camoufleret og nemt lader sig falde til jorden.

Svensk undersøgelse

I Sverige, hvor der er godt 1.600 ha med kål (2020), heraf 92 ha med spidskål, er bladribbesnudebillen, *Ceutorhynchus pallidactylus*, et meget stort problem i kålmarkerne – ofte så alvorligt, at kålene ikke kan sælges. Den svenske kandidatstuderende Anton Sandmark fra landbrugsuniversitetet SLU har behandlet bladribbesnudebillen i en eksamensopgave med både litteraturstudie og markforsøg, hvor han sammenligner og beskriver metoder, der er mest effektive for fangst af bladribbesnudebillen i kål og raps. Det fortalte han om på HortiAdvice's temadag for kålavlere sidst i februar.

Typiske skader i kål

- De klassiske skader efter bladribbesnudebillens larver er minering i bladstilke, hvilket kan føre til vækstforstyrrelser. I 2021 var der så store problemer med bladribbesnudebiller i spidskål og kinakål i Sverige, at mange kålhoveder måtte kasseres. I 2022 var der færre skader, men i 2023 var kålavlerne igen plaget af skadedyret med påvirkninger af både udbytte og kvalitet, fortalte Anton Sandmark og nævnte, at skaderne efter bladribbesnudebillens larve kan ses på de fleste korsblomstrede planter både forår og efterår. På nederste del af bladstilken ses typisk gnavskader.

Den voksne bladribbesnudebille, *Ceutorhynchus pallidactylus*, er 2,5-3,5 mm lang med en gråbrun grundfarve, et plettet udseende og orangerøde fødder. Et kendetegn er bl.a. en lys plet under halsskjoldet.

Vanskelig at bekæmpe

- I kålproduktion findes der ingen skadetærskler for bladribbesnudebillen. Bekæmpelse skal foretages på de voksne, æglæggende biller, da midlerne ikke virker på hverken æg eller minerende larver. I Sverige kan anvendes pyretroiderne Mavrik og Nexide samt midlet Mospilan i hovedkål, rosenkål, blomkål og broccoli. Alternative plantebeskyttelsesmidler som sæber eller olier har vist at påvirke billerne negativt, men det er ikke kortlagt ved hvilke afgrødestadier, at effekten er god, sagde Anton Sandmark.

Nye gnavskader efter bladribbesnudebillens larver i spidskål.

Anton Sandmark fra Sveriges Lantbruksuniversitet undersøgte sidste år, hvilken metode der er mest effektiv til fangst af bladribbesnudebillen.

Typiske larveskader i ældre bladstilke på blomkål.

blev blot ikke fanget så mange biller på limpladerne som i de gule fangskåle. - Vi observerede fangst af bladribbesnudebiller allerede den første uge (uge 14). Derfor bør overvågningen starte tidligere, eksempelvis i forbindelse med plantning, for at være sikker på, hvornår indflyvningen begynder, fortalte Anton Sandmark, der i sin rapport konkluderer, at overvågning med limplader er en brugbar metode som indikator for indflyvning af bladribbesnudebiller i marken. Det gælder også, selv om gule limplader fanger færre biller. Af andre fordele ved de gule limplader nævnte han, at de er velkendte for avlerne at bruge, og at de også fanger andre interessante skadegørere. ■

Gule fangskåle eller limplader

Anton Sandmark udførte i 2023 forsøg med fangst af bladribbesnudebillen i fem kålmarker nær Skånes vestkyst. To fældetyper – en gul limplade og en gul fangskål – blev sat op med fem meters mellemrum. De tidligste i spidskål den 3. april og de seneste i blomkål den 8. maj. I de tidlige kål, der var dækket med fiberdug, blev fældeerne placeret ved siden af fiberdugen. I de marker, der ikke var dækket med fiberdug, blev fældeerne placeret i de yderste rækker. De gule fangskåle forsynes med en dråbe opvaskemiddel og vand i bunden, som insekterne fanges i. De gule limplader blev sat op i vertikal position i marken. Fældeerne blev aflæst en gang om ugen fra uge 14 til uge 30. Målet med undersøgelsen var at kortlægge indflyvningen af bladribbesnudebillerne og finde ud af ved hvilken metode, der fanges flest.

Resultater

- Der blev fanget signifikant flere bladribbesnudebiller i de gule fangskåle end på de gule limplader, og gule fangskåle er derfor et mere sikkert valg til overvågning. Til gengæld faldt toppene i fangsterne på de samme tidspunkter uanset fældetype. Der

Bladribbesnudebillens biologi

- Én generation årligt. Overvintrer som voksen i de øverste jordlag.
- Flyver ind fra hegn samt skov- og markkanter fra medio april til medio maj, når lufttemperaturen er 12 grader. Billerne spiser af bladkanter, stængler m.v.
- 40-100 æg lægges på undersiden af bladstilken eller i midternerven i maj måned. Æglægningsperioden er ca. to måneder, og udviklingen fra æg til larve er 5-7 dage.
- Hunnen bruger snuden til at bore et hul, hvor æggene lægges med bagkroppen.
- Tre larvestadier i juni måned. Larverne gnaver gange i stængler og kålhovederne, så de ikke kan sælges.
- Forpupning sker i jorden, tager tre uger.
- Det voksne insekt flyver ud af marken i september-oktober og lever af korsblomstrede planter indtil overvintring.

Gul limplade og gul fangskål placeret med fem meters mellemrum i et skånsk forsøg, hvor fangst af bladribbesnudebiller registreres.

Kåltemadagen sidst i februar var et nyt tiltag, som mange af de danske kålavlere deltog i.